

Učebné osnovy – všeobecná časť

Základná škola Árpáda Vámbéryho s VJM, Hviezdoslavova ulica 2094/2

Dunajská Streda 92 901

Vzdelávacia oblasť	ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	
Predmet	Vlastiveda	
Ročník	4.	
ČASOVÁ DOTÁCIA	týždenne: 2	ročne: 66

Charakteristika učebného predmetu

Vlastiveda je predmet, ktorý zahŕňa oblasť vzdelania venovanú poznávaniu svojej vlasti, svojho kraja, regiónu a samotnej obci.

Vlastivedné – motivacné poznávanie začína už v detstve, priestor okolo dieťaťa je plný zaujímavých vecí a potrebujú na ne odpoveď. Vlastiveda na 1.stupni ZŠ je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmov z rodnej krajiny (okolie školy a bydliska). S tým súvisí aj poznanie seba samého, svojho miesta v rodine a v komunite, či už školy alebo partie kamarátov. Poznanie svojej krajiny v časových premenách jednotlivých ročných období s dôrazom na starostlivosť o bezpečnosť a zdravie vytvára predpoklady pre vnímanie vzájomného vzťahu človeka a prírody. Človek aj príroda sa mení v čase a práve preto vnímanie svojej obce, regiónu ale aj celej republiky musí byť spojené s poznaním histórie. Vlastiveda by mala byť obsahovo bohatá. Preto sú vhodné aj vychádzky s vlastivedným námetom, ktorá má motiválny charakter pre vyučovanie vlastivedy, ale tieto vychádzky alebo výlety sú náročné z hľadiska bezpečnosti. Ideálne je prepojenie vychádzok s prírodovedným, kultúrnym, historickým prepojením. Vlastiveda **Objavujeme Slovensko** je rozdelená na dve veľké časti: **Príroda Slovenska** a **Slovensko v minulosti a dnes**. V časti Príroda Slovenska je základom spoznanie vybraných prírodných krás (napr. pohoria, jaskyne) najmä prostredníctvom povestí, rozprávaní na základe obrázkov a i. Slovensko v minulosti a dnes sú príbehy historického rázu. Zakladá sa na spoznaní významných udalostí v histórii Slovákov, o ich zaradení v správnom časovom slede. **Cestujeme po Slovensku** žiaci spoznávajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Realizácia je prostredníctvom „výletov“, jeden výlet po Slovensku je zameraný na jeden vybraný región. Dôraz je na práci s príbehmi a obrázkami, každý z nich

znázorňuje jeden významný prvok regiónu a na čítaní zjednodušenej mapy. Vlastiveda je predmetom, ktorý skúma reálny svet, v ktorom sa žiak bezprostredne pohybuje. Určité vlastivedné poznávanie začína už v detstve, v priestore a okolí dieťaťa, ktorý sa vyznačuje množstvom zaujímavých vecí, kde dieťa získava odpoveď na množstvo otázok. Obsah vlastivedy v primárnom vzdelávaní je naplnený emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a dojmov z krajiny, v ktorej žije. S tým úzko súvisí aj poznávanie seba samého, svojho miesta v rodine a v komunite, v ktorej žije.

Ciele učebného predmetu

Učebný predmet vedie žiakov k rozvíjaniu:

- komunikatívnej kompetencie tým, že umožňuje prezentáciu slovnú alebo písomnú navštívenej oblasti na Slovensku alebo interpretácii precítanej alebo vypočutej povesti, piesne, básne viažucej sa k regiónu alebo ku Slovensku,
- rozvíja citateľskú gramotnosť tým, že jednak žiaci majú možnosť interpretovať umelecké texty z literatúry alebo odborného textu ale taktiež majú možnosť rozvíjať si schopnosť opisu obrázkov, diagramov, kresieb apod.

Dalšou dôležitou kompetenciou je:

- rozvíjanie kultúrnej kompetencie, personálnej a interpersonálnej, pretože učebný predmet dáva predpoklad i pre tvorbu projektov a tímovej práce.

Cielom vyučovania vlastivedy je:

- podporovať chuť učiť sa, rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať,
- všimnúť si priestor, v ktorom žijeme a jeho zmeny,
- prejavovať záujem o spôsob života ľudí v blízkom okolí, v triede, škole, obci,
- vedieť pracovať s náčrtmi napr. triedy, školy, blízkeho okolia, ktoré vedú k zručnosti pracovať s plánom obce, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi – plány miest,
- vnímať jedinečnosť prírodných výtvorov v okolí a rozvíjať záujem objavovať
- a vysvetľovať,
- rozumieť znakom, ikonám,
- hľadať riešenia na otázky, hľadať informácie, svoje návrhy interpretovať,
- diskutovať o návrhoch,
- vnímať krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa vážiť si ich a chrániť.

Požadovaný výstup žiakov z vlastivedy je zameraný na rozvíjanie funkčnej gramotnosti v oblastiach: citateľskej gramotnosti – čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie, triediť ich, využívať, prezentovať. Získavať údaje z nesúvislých textov – plánov, obrázkov, fotografií. Dôležitou súčasťou je aj čítanie obrázkov - vizuálna gramotnosť. Pri rozvíjaní prírodovednej gramotnosti v témach, ktoré sú zamerané na prírodnú časť prostredia, pôjde najmä o objavovanie, pozorovanie a vysvetľovanie prírodných dejov. Vlastiveda rozvíja aj kultúrnu gramotnosť, rozvíja záujem o kultúrne tradície svojho regiónu a Slovenska.

Výučba vlastivedy v 4. ročníku ZŠ je zameraná na zážitkové poznávanie oblastí Slovenska. Pre žiakov je pri tom dôležité orientovať sa na mape, vedieť čítať mapu s porozumením a rozprávať o obrázkoch, fotografiách, porovnávať jednotlivé oblasti s krajinou, v ktorom žiak žije. Jej hlavným cieľom je podporovať chuť učiť sa, získavať zaujímavé informácie, triediť ich, využívať v kontextových situáciách. Rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, všimnúť si priestor, v ktorom žijeme a jeho premeny, prejavovať záujem o spôsob života ľudí v blízkom okolí (v triede, škole, obci) a vedieť

spolupracovať. Akceptovať ľudí, ktorí prišli na Slovensko z iných štátov a naučiť sa ich tolerovať.

Súhrn cieľov:

- poznať priestor, v ktorom žiak žije,
- orientovať sa v priestore a case,
- orientovať sa v mape, narábať s veku primeranými historickými pramenmi,
- rozvíjať si vzťah ku krajine a spoločnosti prostredníctvom príbehov, rozprávok,
- rozvíjať schopnosť využívať poznatky a zistenia zo svojich skúseností, pozorovaní, objavovaní,
- vnímať vzťah prírody a cloveka, vzájomné ovplyvňovanie sa,
- využívať zdroje informácií na opisovanie charakteristík prostredia, ich porovnávanie,
- vnímať ľudí aj z iných kultúrnych oblastí.

Kompetencie

Prostredníctvom učenia sa a činnosti si žiaci rozvíjajú jednotlivé druhy **funkčnej gramotnosti** a **komunikatívne kompetencie** tým, že majú možnosť slovne alebo písomne prezentovať svoje skúsenosti z navštívenej oblasti na Slovensku alebo **interpretovať** precítanú alebo vypočutú povest, pieseň, básen viažucu sa k regiónu alebo k vlasti. Vlastivedné učivo o Slovensku rozvíja aj **čitateľskú gramotnosť**. Žiaci majú možnosť interpretovať umelecké texty z literatúry alebo odborné texty, prostredníctvom opisu obrázkov, diagramov, kresieb a pod.

Dalšou dôležitou kompetenciou je rozvíjanie **kultúrnej kompetencie**, pretože spoznávanie vlasti sa rozvíja nielen priamym pozorovaním alebo získavaním informácií z textu, ale aj využitím ľudovej slovesnosti výtvarného, hudobného, dramatického, alebo filmového umenia.

Vzťah k prírode a k ľuďom rozvíja základy **personálnej** a **interpersonálnej** kompetencie, podporuje motiváciu a rôzne stratégie „učiť sa“, hľadá možnosti a limity k samostatnému, sebavedomému vystupovaniu a konaniu, k efektívnej bezproblémovej (nekonfrontačnej) komunikácii, schopnosti objavovať a poznávať všetko, čo ho zaujíma, k čomu má pozitívny vzťah, prípadne v čom by mohol v budúcnosti uspieť. Schopnosť pracovať samostatne i tímovo.

Obsah učebného predmetu

Hlavné témy:

Môj rodný kraj – kraj, kde žijem

Škola a jej okolie. Moja trieda. Obec, v ktorej žijem. Spoznávanie, opis, charakteristika a rozprávanie o rodnom kraji, o kraji v ktorom žiaci žijú. Premeny prírody rodného kraja počas roka. Príroda, ľudia, kultúra, doprava, pamätihodnosti a zaujímavosti z okolia. Hodnota práce a peňazí. Starostlivosť o svoje prostredie. Návrh cesty do školy.

Objavujeme Slovensko

Objavovanie a spoznávanie prírodných krás a zaujímavostí Slovenska. Naše starobylé a svetoznáme pamiatky a ich krásy. Krátka cesta do minulosti, spoznávanie sveta našich predkov.

Cestujeme po Slovensku

Oboznámenie sa s časťami Slovenska formou výletu. Vyzdvihnúť a odlíšiť sa vlastivedné osobitosti každého územia. Spoznávanie našej vlasti prostredníctvom povestí, rozprávok

a hier (aj s využitím mapy).

Obsah vzdelávania v 1. ročníku:

1. Môj rodný kraj – kraj, kde žijem

Škola a jej okolie. Moja trieda. Zacínáme s vlastivedou . Prvá vlastivedná vychádzka.

2. Objavujeme premeny okolo nás

Co vytvorila príroda a co clovek. Cím je zaujímavý kalendárny rok a čím školský rok.

3. Cesta do školy a domov

Poznávanie cesty do školy Môj tien smeruje na sever (svetové strany). Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Nakreslím si cestu do školy povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Co rastie v našom okolí). rieka, potok. Pozorujeme oblohu (pranostiky, počasie a predpoveď pocasia). Pozorujeme oblohu (slnko, Mesiac a hviezdy sú na oblohe). Ako sa staráme o naše okolie (a o životné prostredie).

4. Čo a ako sa deje v našom okolí

Kalendár – jesen, zima, jar, leto Moje mesto alebo moja dedinka (miesto, kde žijem). Ludia v mojom okolí (aj o úcte k starším obyvateľom) . Pripomíname si našich predkov. Cím sa pýši naša obec (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.) história, povesti, piesne, šport a kultúra) Kam volat o pomoc a kto nám pomáha (tiesnové linky).

5. Zvyky a tradície

Vianocný čas (Aké sú tajomstvá Vianoc, Silvestra, Nového roka a Troch kráľov). Tešíme sa na prázdniny.

6. Čo sa mi v našom kraji najviac páči

Vlastivedou sa môžu žiaci naučiť deti všimnúť si svoje okolie, obdivovať kvety, stromy, parky, prírodne krásy, budovy, sochy, námestia, všimnúť si, čo je nové v obci, prípadne, čo sa stratilo alebo zmenilo a ako sa mení svet okolo nás.

Vlastiveda v druhom ročníku je učenie sa o priestore, v ktorom žijeme a chceme, aby žiaci odmalicka sa učili poznávať, objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede na otázky.

Témami vlastivedy sa žiaci pripravujú aj na vyučovanie geografie, tak sa postupne oboznamujú s plánom. V 2. ročníku precvičujeme orientáciu na nácrte alebo pláne obce, umiestnenie jednotlivých objektov.

Obsah vzdelávania v 2. ročníku:

1. Môj rodný kraj – kraj, kde žijem

Škola a jej okolie. Moja trieda. Zacínáme s vlastivedou . Prvá vlastivedná vychádzka.

2. Objavujeme premeny okolo nás

Co vytvorila príroda a co clovek. Cím je zaujímavý kalendárny rok a čím školský rok.

3. Cesta do školy a domov

Poznávanie cesty do školy Môj tien smeruje na sever (svetové strany). Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Nakreslím si cestu do školy povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Co rastie v našom okolí). rieka, potok. Pozorujeme oblohu (pranostiky, počasie a predpoveď pocasia). Pozorujeme oblohu (slnko, Mesiac a hviezdy sú na oblohe). Ako sa staráme o naše okolie (a o životné prostredie).

4. Čo a ako sa deje v našom okolí

Kalendár – jesen, zima, jar, leto Moje mesto alebo moja dedinka (miesto, kde žijem). Ludia v mojom okolí (aj o úcte k starším obyvateľom) . Pripomíname si našich predkov. Cím sa pýši naša obec (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.) história, povesti, piesne, šport a kultúra) Kam volat o pomoc a kto nám pomáha (tiesnové linky).

5. Zvyky a tradície

Vianocný čas (Aké sú tajomstvá Vianoc, Silvestra, Nového roka a Troch kráľov). Tešíme sa na prázdniny.

6. Čo sa mi v našom kraji najviac páči

Vlastivedou sa môžu žiaci naučiť deti všimnúť si svoje okolie, obdivovať kvety, stromy, parky, prírodné krásy, budovy, sochy, námestia, všimnúť si, čo je nové v obci, prípadne, čo sa stratilo alebo zmenilo a ako sa mení svet okolo nás.

Vlastiveda v druhom ročníku je učenie sa o priestore, v ktorom žijeme a chceme, aby žiaci odmalicka sa učili poznávať, objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede na otázky.

Témami vlastivedy sa žiaci pripravujú aj na vyučovanie geografie, tak sa postupne oboznamujú s plánom. V 2. ročníku precvičujeme orientáciu na nácrte alebo pláne obce, umiestnenie jednotlivých objektov.

Obsah vzdelávania v 3. ročníku:

Vlastiveda v 3. ročníku (Objavujeme Slovensko) je rozdelená na dve veľké časti:

1. Príroda Slovenska

2. Slovensko v minulosti a dnes

V časti Príroda Slovenska je základom spoznanie vybratých prírodných krás (napr. pohoria, jaskyne) najmä prostredníctvom povestí, rozprávání na základe obrázkov a i. V druhej časti Slovensko v minulosti a dnes sú príbehy historického rázu. Zakladá sa na spoznaní významných udalostí v histórii Slovákov, o ich zaradení v správnom časovom slede. Okrem dvoch udalostí – rokov (vznik CSR 1918 a vznik SR 1993) sa nesmú žiaci učiť spamäti žiadny dátum.

Obsah vzdelávania vo 4. ročníku:

1. Krajina, v ktorej žijeme

Čítanie mapy Slovenska, časová priamka, územné členenie kraja.

2. Mestá a dediny

Charakteristika mesta a dediny. Krajské mestá.

3. Cestujeme z Bratislavy do Košíc

Cestujeme po Bratislave. Cestujeme po Košiciach. Hľadanie cesty z miesta nášho bydliska do Košíc alebo Bratislavy, Dóm sv. Alžbety, Gejzír v Herlanoch. Moje obľúbené miesto na cestovanie – ako by sme tam cestovali v minulosti a dnes.

4. Zaujímavosti zo Slovenska

Baníctvo na Slovensku v minulosti a zaujímavosti s ním spojené.

5. Tradície a zvyky

Historické regióny na Slovensku. Zvyky a tradície podľa historických regiónov. Život v stredovekom meste. Skanzeny.

6. V súlade s prírodou

Ideme do hôr – prípravy, horská služba. Pravidlá bezpečného správania sa v horách. Ako sa oddychovalo v horách v minulosti a ako dnes. Prírodné zaujímavosti vytvorené prírodou.

Prírodné zaujímavosti vytvorené človekom.

Metódy, formy a postupy vyučovania

Pri vyučovaní vlastivedy ako nového predmetu v 2. ročníku sa budeme snažiť využiť nielen metódy a formy práce, ktoré sú klasické, ale aj metódy a formy práce, ktoré sú nové, moderné a samozrejme motivujúce.

Nové moderné metódy:

– vyučovanie hrou cez didaktické hry,

- dramatizácia,
- motivovanie pomocou úloh (otázok učiteľa, problémy, cvičenia, výchovné situácie, ktoré si vyžadujú aktivitu a riešenie zo strany žiaka),
- motivovanie pomocou hodnotenia (vytvorenie príležitosti, aby sa mohlo dieťa pochváliť, hodnotiť najmä významné veci, viac odmenovať ako kritizovať, používanie spôsobov hodnotenia cez body, pochvaly, tleskanie, slovné a inividuálne hodnotenia),
- metóda kauzálnych atribúcií (učiteľ sa pýta na možné príčiny neúspechu alebo úspechu žiaka),
- metóda vzťahových rámcov (porovnávanie žiakov s ostatnými žiakmi, porovnávanie výkonu žiaka v určitých časových obdobiach).

Pri vyučovaní vlastivedy v 3.a 4. ročníku sa budeme snažiť využiť nielen metódy a formy práce, ktoré sú klasické, ale aj metódy a formy práce, ktoré sú nové, moderné a samozrejme motivujúce pri prezentovaní vlastivedného učiva. Zameriame sa najmä na tieto metódy a postupy práce:

- tvorby vlastivednej kroniky,
- vyhľadávania informácií,
- práce s internetom,
- demonštrácie,
- pozorovania,
- pocúvania,
- opisu udalostí, javov a vecí
- rozhovoru,
- cíťania,
- brainstormingu,
- porovnávaní,
- pokusov a experimentov,
- alternatívnych úloh,
- plánovania,
- didaktické hry
- metódy hodnotenia,
- dramatizácie na vyučovaní,
- diskusie,
- a metódy práce s mapou.

Formy vyučovania:

- skupinové vyučovanie,
- problémové vyučovanie,
- projektové vyučovanie,
- programové učenie,
- blokové vyučovanie,
- integrované tematické vyučovanie,
- heuristické vyučovanie (DITOR),
- tvorivé vyučovanie,
- objavujúce vyučovanie.

Kontrola a hodnotenie žiakov

Pri hodnotení vlastivedy vychádzame z Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie

žiacov základnej školy. Vlastivedu klasifikujeme.

Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Snaha každého učiteľa je pozitívne hodnotenie. V danom predmete sú žiaci priebežne klasifikovaní. Žiacov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Známkou sa hodnotí ústny prejav, písomný prejav, projekty a iné formy samostatnej práce žiakov a schopnosti žiakov. Pri hodnotení ucebných výsledkov so ŠVVP sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Pri hodnotení žiaka budú prevažovať ústne odpovede nad písomnými previerkami.

Hodnotenie tematických previerok:

Kritéria a stratégie hodnotenia: Metodický pokyn MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s platnosťou od 1.5.2011.

Žiaci 1 – 4. ročníka sú hodnotení klasifikáciou.

100 – 88%	1
87 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 25%	4
24 – 0%	5

Pri kontrole a hodnotení žiakov využívame formy:

- **verbálna forma** – prezentovanie poznatkov so správnym využívaním predpísanej terminológie, práca s mapou,
- **písomná forma** – žiaci odpovedajú na otázky v teste, krúžkujú správnu odpoveď z viacerých možností, doplňujú logické slová vo vete alebo znaky v obrázkoch, a pod.,
- **praktické aktivity** – projekty.

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Vlastiveda pre 1. ročník základných škôl (M. Kožuchová – M. Šimunková – R. Matúšková)

Vlastiveda pre 2. ročník základných škôl (M. Kožuchová – M. Šimunková – R. Matúšková)

Vlastiveda pre 3. ročník základných škôl (M. Kožuchová – M. Šimunková – R. Matúšková)

Vlastiveda pre 4. ročník základných škôl (M. Kožuchová – M. Šimunková – R. Matúšková)

– odborné časopisy a literatúra, publikácie k daným témam vlastivedy, encyklopédie, mapa Slovenskej republiky, atlas, náucné slovníky, práca s edukacnými programami v rámci IKT, webové stránky s témami vlastivedy, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii, exkurzie, vychádzky s pozorovaním ap.)

Medzipredmetové vzťahy

Na hodinách vlastivedy žiaci budú využívať získané vedomosti z jednotlivých predmetov: slovenského jazyka a literatúry, prírodovedy, matematiky, výtvarnej výchovy, informatickej výchovy.

Prierezové témy

Sa budú uplatňovať používaním aktivizujúcich, interaktívnych ucebných metód počas celého vyučovacieho procesu.

Dopravná výchova – úlohou školskej výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke.

Environmentálna výchova – prispieje k rozvoju osobnosti žiaka, nadobudne v oblasti vedomostí, zručností a schopností vnímanie vzťahov medzi človekom a jeho životným prostredím a jeho ohrozením.

Osobnostný a sociálny rozvoj – rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje im základy na plnohodnotný a zodpovedný život.

Ochrana života a zdravia – realizuje sa prostredníctvom didaktických hier. Je začlenená ako povinné učivo ochrany človeka a prírody.

Tvorba projektov a prezentacné zručnosti – spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov, ako je komunikovanie, argumentovanie, používanie informácií a práca s nimi, riešenie problémov, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupráca v skupine, prezentácia samého seba.

Mediálna výchova – umožní žiakovi osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty. Deti získavajú schopnosť posudzovať mediálne šírené posolstvá, aby objavovali v nich to hodnotné a pozitívne, ale tiež si uvedomovali negatívne mediálne vplyvy na ich osobnosť, eliminovali ich.

Multikultúrna výchova – zaraduje sa do vzdelávania preto, lebo sa žiaci v škole stretávajú v súvislosti s globalizáciou sveta, so žiakmi rôznych kultúr. Výchovné pôsobenie je zamerané na rozvoj chápania, akceptácie, medziludskej tolerancie a emocionálne pochopenie inej kultúry. Predpokladom je aj schopnosť detí s nimi spolupracovať.

Obsah vzdelávania vo 4. ročníku

Časová dotácia: 2 h/týždeň, 66 h/rok

Tematický celok/ Obsahový štandard	Výkonový štandard
1. Krajina, v ktorej žijeme	
Cítanie mapy Slovenska. Časová priamka. Územné členenie – kraje. Charakteristika kraja, v ktorom žijem.	Opísať a rozlíšiť povrch krajiny podľa členitosti. Opísať polohu pohorí a nížin. Vymenovať a ukázať na mape naše najväčšie rieky. Porovnať udalosti podľa časovej priamky, určiť, ktorá udalosť sa stala skôr a ktorá neskôr. Usporiadať udalosti svojho života a udalosti v roku na časovej priamke. Vymenovať podľa mapy kraja SR a ukázať krajské mestá. Vyhľadať regionálne osobitosti vlastného kraja.
2. Mestá a dediny	
Charakteristika mesta, dediny. Krajské mestá.	Z fotografií, krátkych textov a svojich skúseností opísať charakteristiku mesta, resp. dediny a porovnať ich výhody a nevýhody. Vedieť správne priradiť krajské mestá ku krajom.
3. Cestujeme z Bratislavy do Košíc	
Vlakové, autobusové a letecké spojenie.	Vyhľadať rôzne spoje z cestovných poriadkov (z internetu),

Cestujeme po Bratislave. Cestujeme po Košiciach. Hľadanie cesty z miesta nášho bydliska do Košíc alebo Bratislavy, Dóm sv. Alžbety, Gejzír v Herlanoch. Moje obľúbené miesto na cestovanie – ako by sme tam cestovali v minulosti a dnes.	orientovať sa v cestovných poriadkoch, vedieť sa spýtať, hľadať alternatívne riešenia. Poznať pravidlá slušného správania sa v dopravnom prostriedku. Z mapy Bratislavy a dostupných materiálov (sprievodca po Bratislave, po Košiciach, z internetu...), vyhľadať významné pamiatky Bratislavy a Košíc, pripraviť si krátky itinerár sprevádzania návštevy po týchto mestách. Pripraviť plán cesty zo svojej obce do Bratislavy a do Košíc. Využiť dostupné cestovné poriadky (IKT). Sprostredkovať ostatným skúsenosti, zážitky a zaujímavosti z vlastných ciest. Vedieť ich prezentovať rôznymi spôsobmi.
4. Zaujímavosti zo Slovenska, baníctvo na Slovensku	
Kedy a prečo sa začalo baníctvo rozvíjať – ťažba zlata, striebra, rudy, uhlia, soli, travertínu Práca baníkov v minulosti a dnes. Spomienky na baníctvo. Co nám z baníctva zostalo.	Porozprávať ako sa rozvinulo baníctvo na Slovensku a akú úlohu zohralo v našich dejinách, čím bolo významné. Odraza minulosti v súčasnosti. Opísať prácu baníka, aké nástroje používal a porovnať ako sa zmenila práca baníkov v priebehu dejín. Aké pozostatky z minulosti baníctva zostali na Slovensku. Ťažba nerastov, zlata, striebra, opálu. Ich využívanie pri tvorbe šperkov. Banícke múzeum.
5. Tradície a zvyky. Skanzeny	
Historické regióny na Slovensku (Orava, Liptov, Šariš, Spiš...) Zvyky a tradície podľa historických regiónov. Život v stredovekom meste. Práca na vidieku v minulosti počas leta a počas zimy. Skanzeny na Slovensku – čo všetko v skanzene nájdeme.	Poznať historické regióny Slovenska, vedieť zaradiť zvyky a tradície do príslušných regiónov, na základe poznatkov zo skanzenov a iných zdrojov. Opísať charakteristické znaky života ľudí v minulosti a porovnať so životom v súčasnosti. Použiť k tomu obrázky, informácie z kníh, časopisov, filmov, ľudovú slovesnosť.
6. V súlade s prírodou	
Ideme do hôr – prípravy, horská služba. Pravidlá bezpečného správania sa v horách. Ako sa oddýchovalo v horách v minulosti a ako dnes. Plavíme sa po Dunaji a Dunajci. Dunaj pod Devínom, Dunaj v Bratislave, Dunaj v Gabčíkove, Dunaj v Štúrove. Prírodné zaujímavosti vytvorené prírodou. Výber. Prírodné zaujímavosti vytvorené človekom.	Poznať základy ochrany prírody a ochrany zdravia. Zásady bezpečného pohybu v horskom prostredí. Porovnať na základe informácií z rôznych zdrojov (fotografie, rozprávanie, text), ako ľudia trávil voľný čas v prírode v minulosti a dnes. Zaujať vlastný postoj k dnešnému tráveniu voľného času – ako turizmus ovplyvňuje prírodu. Reprodukovať obsah povesti vlastnými slovami a na jej základe vytvoriť krátku dramatizáciu. Opísať rôzne podoby, ktoré môže mať rieka. Posúdiť ako človek technológiami ovplyvňuje tok riek. Podľa mapy ukázať oblasti jazier. Opísať v čom je výnimočný gejzír Opísať vybrané úseky Dunaja, čím sú zaujímavé. Opísať vybrané úseky Dunajca, porovnať ich s úsekmi Dunaja. Vysvetliť rozdiel medzi prírodnou zaujímavosťou a zaujímavosťou vytvorenou človekom, uviesť príklady a vedieť povedať svoj názor na nu, v čom sa páci, resp. nepáči.
7. Mini projekt o vlastnom kraji	
Súčasnosť a minulosť v našom kraji.	Poznať významné udalosti a osobnosti späté s jeho krajom, uviesť zmeny, ktoré nastali v jeho kraji a systematicky to spracovať vo forme miniprojektu.

Hodnotenie prospechu:

Na hodnotenie predmetu v školskom roku 2011/ 2012 vychádzame z Metodického pokynu č. 22/ 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. Pracovné vyučovanie neklasifikujeme v 4. ročníku. Počas roka využívame formatívne priebežné hodnotenie a následné slovné hodnotenie uvedené v pokynoch.

(1) Prospech žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný,
- 2 – chváľitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Stupeň 1 (výborný)

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné až originálne.

Stupeň 2 (chváľitebný)

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré tvorivo aplikuje pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí samostatne a kreatívne alebo s menšími podnetmi učiteľa. Jeho ústny aj písomný prejav má občas nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je prevažne estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné, bez väčších nedostatkov.

Stupeň 3 (dobrý)

Žiak má v celistvosti a úplnosti osvojené poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a pri ich využívaní má nepodstatné medzery. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré využíva pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach s menšími nedostatkami. Na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Podstatnejšie nepresnosti dokáže s učiteľovou pomocou opraviť. V ústnom a písomnom prejave má častejšie nedostatky v správnosti, presnosti, výstižnosti. Grafický prejav je menej estetický. Výsledky jeho činností sú menej kvalitné.

Stupeň 4 (dostatočný)

Žiak má závažné medzery v celistvosti a úplnosti osvojovania poznatkov a zákonitostí podľa učebných osnov ako aj v ich využívaní. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú podstatné chyby. Je nesamostatný pri

využívaní poznatkov a hodnotení javov. Jeho ústny aj písomný prejav má často v správnosti, presnosti a výstižnosti vážne nedostatky. V kvalite výsledkov jeho činností sa prejavujú omyly, grafický prejav je málo estetický. Vážne nedostatky dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť.

Stupeň 5 (nedostatočný)

Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú značné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa. Jeho ústny a písomný prejav je nesprávny, nepresný. Kvalita výsledkov jeho činností a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Vážne nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa.